

Državni izpitni center

P 0 9 2 A 1 0 3 1 3

ŐSZI VIZSGAIDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

2009. augusztus 24., hétfő

SZAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

1. feladatlap

FELADAT	MEGOLDÁS	PONTSZÁM
1.	a) A Gorenje 2004-es kiadványában. b) A vásárlók. <i>Vagy ue. másképpen.</i>	1 1
2.	a) D b) használati utasítás	2 1
3.	a) 1. és 3. b) Pl.: 1. rész: Csomagolás vagy 3. rész: Sérülésveszély <i>Minden más témamegjelölő cím is elfogadható.</i>	2 1
4.	hamis hamis igaz igaz	1 1 1 1
5.	hamis igaz	1 1
6.	Azért nem gyűlik össze a szennyeződés, mert a lap sima felületű, perem nélküli. <i>Vagy ue. másképpen.</i>	1
7.	– éles tárgy – cukor vagy cukrozott étel <i>Vagy ue. másképpen.</i>	1 1
8.	Az a környezetbarát anyag, amelyik nem szennyezi a környezetet. <i>Vagy ue. másképpen.</i> <i>1 pont a magyarázatért, 1 pont a helyesírásért jár. Az egy súlyos, ill. két kisebb helyesírási hibát tartalmazó mondatért nem jár pont.</i>	1 1
9.	hővesztesség következik be	1
10.	D B	1 1
11.	termék, készülék <i>Egy-egy helyes megoldás 1 pont.</i>	2
12.	hamis igaz igaz	1 1 1
13.	a) áram, cukor <i>Egy hiba esetén 1 pont jár.</i> b) ccs	2 1
14.	víz-meny-nyi-ség-gel <i>Csak a hibátlan megoldásért jár pont.</i>	1

15.	T K K R c s o m a g / o l / á s / h o z <i>Minden két jó megoldás 1 pont.</i>	2
16.	középfok: kevesebb alacsonyok: kevés	1 1
17.	Á (állítvány) – mozgathatók Hmód (módhatározó) – könnyen	1 1
18.	a) kapcsolja ki b) kapcsoljátok ki kikapcsoltátok	1 1 1
19.	Csak így kerülhető el (az), hogy az üvegkerámia megsérüljön. <i>1 pont a helyes összetett mondatért, 1 pont a helyesírásért jár.</i> <i>Az egy súlyos, ill. két kisebb helyesírási hibát tartalmazó mondatért nem jár pont.</i>	2
20.	ugyanis vagy hiszen vagy hisz vagy tudniillik	1
21.	B <i>Egy hiba esetén 1 pont jár.</i>	2
22.	tavaly kilencvenháromezer-háromszáz elégedettek <i>Egy-egy hibás javításért 1 pontot vonunk le.</i>	1 1 1
23.	Tartalom: a témának való megfelelés, a mellékelt szöveg adatainak felhasználása Stílus: a hivatalos stílus követelményeinek való megfelelés (tárgyilagosság, tömörség, szókincs) Nyelvhelyesség: pontos, világos fogalmazás, a köznyelvi normatív formák használata, a nyelvjárási alakok kerülése, a helyesírási szabályok követése Szerkezet: a hivatalos levél szerkezeti követelményeinek való megfelelés 1 pont: címzett, feladó, tárgy 1 pont: megszólítás, keltezés, aláírás <i>Ha valamelyik elem hiányzik, a pont nem adható meg.</i> Terjedeleme: kb. 120 szó, 10%-os eltérés esetében pontlevonás jár	4 2 3 2 1

2. feladatlap

A) Az irányított irodalmi fogalmazás értékelése

A dolgozat témája: Kosztolányi Dezső Édes Anna című regényének részlete

A jelölt a dolgozatában a szempontoknak megfelelően megpróbálja elvégezni az alábbiakban leírtakat.

Ismerteti a részlet témáját: **2 pont (ismeret és megértés).**

0 pont: Nem, ill. rosszul ismerteti a témát.

1 pont: Hiányosan, ill. csak részben jól ismerteti a témát.

2 pont: Jól ismerteti a témát.

PI.: A regényrészletben az író a szereplő bűnösségének megállapításán kívül rámutat a gyilkosság okára is.

Vagy ugyanez másképpen.

Ismerteti a cselekmény helyét és idejét: **3 pont (ismeret és megértés).**

0 pont: Nem, ill. rosszul ismerteti a cselekmény helyét és idejét.

1 pont: Csak részben jól ismerteti a cselekmény helyét és idejét, ill. csak az egyiket ismerteti.

2 pont: Felszínesen ismerteti a cselekmény helyét és idejét.

3 pont: Jól, pontosan ismerteti a cselekmény helyét és idejét.

PI.: A szövegrészlet cselekményének helyszíne egy bírósági tárgyalóterem, ahol éppen a kettős gyilkossággal vádolt cselédlány tárgyalása zajlik. A gyilkosságot 1920. május 20-án követte el, ebből kifolyólag a részlet cselekményének ideje a gyilkosság utáni időszakra tehető.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Bemutatja a női szereplő viselkedését: **3 pont (alkalmazás és elemzés).**

0 pont: Nem, ill. rosszul mutatja be a szereplő viselkedését.

1 pont: Hiányosan mutatja be a szereplő viselkedését.

2 pont: Megfelelően, de kevésbé árnyaltan mutatja be a szereplő viselkedését.

3 pont: Árnyaltan, teljességre törekedve mutatja be a szereplő viselkedését.

PI.: Édes Anna, a cselédlány valószínűleg eléggé öntudatlan, együgyű teremtmény; bűnösnek vallja magát, de gondolatait, érzéseit nem képes szavakba önteni: *...a torkán egyetlen hang se akart fölszakadni., Anna hallgatott.,* szavait az elnök tolmácsolta. Végül eldadogta, ill. inkább a hallottak alapján idézte fel a történeteket, ám tettére nem tudott magyarázatot adni.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Megvizsgálja a két férfi szereplő vélekedését a gyilkosság okáról: **6 pont (alkalmazás és elemzés).** *Egy-egy vélekedés megvizsgálása 3-3 pont.*

0 pont: Nem, ill. rosszul vizsgálja meg a szereplő vélekedését.

1 pont: Felszínesen, ill. csak részben jól elemzi a szereplő vélekedését.

2 pont: Megfelelően, de kevésbé árnyaltan elemzi a szereplő vélekedését.

3 pont: Árnyaltan, teljességre törekedve elemzi a szereplő vélekedését.

Pl.: A bíró/az elnök ugyan megpróbál rávilágítani Anna tettének okára, de csak felszínesen közelíti meg a kérdést. Amikor Anna hallgatását lefordítja *értelmes, emberi nyelvre*, megfogalmazza, hogy a cselédlány tette elkövetésekor valószínűleg nem tudott uralkodni magán. Azt feltételezi, hogy Annát a bosszúvágy vezérelhette, mivel *egyszer asszonya megszidta*.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pl.: Moviszter, a tanúk egyike másként vélekedik. Szerinte Annával ridegen és szívtelenül bántak: *Szeretet nélkül bántak vele. Úgy véli: Nem úgy bántak vele, mint egy emberrel, hanem mint egy géppel. Gépet csináltak belőle. Az orvos indulatosan, szinte kiabálva ismétli meg véleményét: Embertelenül bántak vele. Cudarul bántak vele.* Moviszter arra mutat rá, hogy az embertelen bánásmód tette gyilkossá Annát.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Kifejti, van-e közös pontja a két okfejtésnek: **2 pont (alkalmazás és elemzés).**

0 pont: Nem, ill. rosszul fogalmazza meg meglátását.

1 pont: Megfelelően, de kevésbé árnyaltan fogalmazza meg meglátását.

2 pont: Árnyaltan, teljességre törekedve fogalmazza meg meglátását.

Pl.: A két okfejtésnek nincs közös pontja; a bíró csak a tényeket tartja szem előtt, a gyilkosság oka szinte nem is érdekli. Moviszter – a bíróval ellentétben – az embert látja Annában, ezért tud, ill. próbál meg magyarázatot adni a lány tetteire.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Értelmezi a *nem csak fegyverrel gyilkolhatunk* gondolatot: **3 pont (szintézis és értékelés).**

0 pont: Nem, ill. rosszul értelmezi a gondolatot.

1 pont: Értelmezés helyett inkább megismétli a gondolatot, ill. csak közhelyekben fogalmaz.

2 pont: Kevésbé árnyaltan értelmezi a gondolatot.

3 pont: Árnyaltan, teljességre törekedve értelmezi a gondolatot.

Pl.: Szavainkkal, tetteinkkel gyakran megbántjuk embertársainkat: fájdalmat okozunk egymásnak, és naponta többször „gyilkoljuk” egymást csak azért, mert gyakran megfeledkezünk arról, hogy embertársunkban az embert lássuk, pedig egy kedves szó néha „életet menthetne”.

Vagy más, érvekkel alátámasztott vélemény. A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Megfogalmazza véleményét a felvetett kérdésről: **3 pont (szintézis és értékelés).**

0 pont: Nem fejt ki véleményét a kérdésről.

1 pont: Felszínesen fogalmazza meg véleményét, ill. közhelyeket ír.

2 pont: Jól, de kevésbé meggyőzően fejt ki véleményét.

3 pont: Jól, meggyőzően fejt ki véleményét.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám a véleménykifejtés mélységével arányosan adható meg.

B) A kevésbé irányított irodalmi fogalmazás értékelése

A dolgozat témája: Szakonyi Károly Az öregember című novellájának részlete

A jelölt dolgozatában a szempontoknak megfelelően megpróbálja elvégezni az alábbiakban leírtakat.

Ismerteti a szövegrészlet témáját: **2 pont (ismeret és megértés).**

0 pont: Nem, ill. rosszul ismerteti a témát.

1 pont: Hiányosan, ill. csak részben jól ismerteti a témát.

2 pont: Jól ismerteti a témát.

Pl.: A szövegrészlet témája: a tanulás, a világ titkainak megismerése és megértése – kortól függetlenül – örömforrás lehet.

Vagy ugyanez másképpen.

Ismerteti az elbeszélésmódot: **3 pont (ismeret és megértés).**

0 pont: Nem, ill. rosszul ismerteti az elbeszélésmódot.

1 pont: Felszínesen, ill. csak részben jól ismerteti az elbeszélésmódot.

2 pont: Jól, de hiányosan ismerteti az elbeszélésmódot.

3 pont: Jól, teljességre törekedve ismerteti az elbeszélésmódot.

Pl.: A szövegrész az elbeszélő és az öregember közti találkozásról ad számot. Az elbeszélő egyes szám harmadik személyben közölt néhány mondata mintegy megerősíti az öregember egyes szám első személyű megnyilvánulásait. Ezek képezik a szövegrész nagyobbik részét. Az író az öregember érzelmi megnyilvánulásait kérdő és felkiáltó mondatok formájában közli. *Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.*

Bemutatja a főszereplőt: **3 pont (alkalmazás és elemzés).**

0 pont: Nem, ill. rosszul mutatja be a főszereplőt.

1 pont: Felszínesen, ill. csak részben jól mutatja be a főszereplőt.

2 pont: Jól, de kevésbé árnyaltan mutatja be a főszereplőt.

3 pont: Jól, teljességre törekedve mutatja be a főszereplőt.

Pl.: Az öregember hatvankét éves, nem látszik rajta a kora, pedig egész életében nehéz paraszti munkát végzett. Most is a tsz-ben dolgozik. Józan életet él, nem kocsmázik, nem kártyázik. Fiatal korában szeretett mulatni, de sohasem részegedett le. Tehetséges, jó eszű gyermek volt, ám szegény családba született, ezért csak hat osztályt végezhetett. Öreg fejjel úgy dönt, hogy iskolapadba ül, és befejezi a technikumot.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Megfogalmazza, hogyan fogadták a szereplő döntését: **2 pont (alkalmazás és elemzés).**

0 pont: Nem, ill. rosszul ismerteti a döntés fogadtatását.

1 pont: Felszínesen, ill. csak részben jól fogalmazza meg a döntés fogadtatását.

2 pont: Jól, teljességre törekedve fogalmazza meg a döntés fogadtatását.

Pl.: Az öregembert kinevették, amikor továbbtanulásra jelentkezett. A tanulást munkatársai feleslegesnek, *hiábavaló vesződésnek* tartották, ezért döntését értetlenséggel fogadták. Nem értették, miért akar tanulni ennyi idős korban.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mélységével arányosan adható meg.

Megvizsgálja a főszereplő tanulás melletti két érvét: **6 pont (alkalmazás és elemzés)**.
Egy-egy érv felismerése és értelmezése 3-3 pont.

0 pont: Nem, ill. rosszul ismerteti az érvet.

1 pont: Felismeri az érvet, de nem vizsgálja azt meg.

2 pont: Jól, de kevésbé árnyaltan vizsgálja meg az érvelést.

3 pont: Jól, teljességre törekedve vizsgálja meg az érvelést.

Pl.: Az öregember úgy véli, mindenkinek joga van a tanuláshoz: *tán' az öregember már nem tanulhat? Micsoda dolog az? A munkatársaival ellentétben nem tartja hiábavaló vesződésnek a tanulást. Nem a haszonszerzés, az érvényesülés a célja, számára a tanulás valóban örömforrás.*

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az elemzés mélységével arányosan adható meg.

Pl.: Az öregembernek *..jobban ízlik ...a tanulás minden másnál*, szerinte kellő türelemmel minden megérthető. Úgy véli, tanulás közben kitárul előtte a világ, hiszen megérti, *...hogyan van, mitől s miből*. Szerinte a dolgok megértése olyan, *...mint amikor világtalan látni kezd valami csodától, vagy a siket hallani*. És ez meglepéssel tölti el.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az elemzés mélységével arányosan adható meg.

Kifejti véleményét a szereplő érveiről: **3 pont (alkalmazás és elemzés)**.

0 pont: Nem fejt ki véleményét a szereplő érveiről.

1 pont: Felszínesen fogalmazza meg véleményét a szereplő érveiről.

2 pont: Jól, de kevésbé meggyőzően fejt ki véleményét a szereplő érveiről.

3 pont: Jól, meggyőzően fejt ki véleményét a szereplő érveiről.

A jelölt meglátását akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet vele. A pontszám a véleménykifejtés mélységével arányosan adható meg.

Kifejti véleményét a mai fiatalok értékrendjéről: **3 pont (szintézis és értékelés)**.

0 pont: Nem fejt ki véleményét a kérdésről.

1 pont: Felszínesen fogalmazza meg véleményét.

2 pont: Jól, de kevésbé meggyőzően fejt ki véleményét.

3 pont: Jól, meggyőzően fejt ki véleményét.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet vele. A pontszám a véleménykifejtés mélységével arányosan adható meg.

Az irodalmi dolgozat nyelvezetét a szakmai érettségi vizsga tantárgyi vizsgakatalógusa alapján értékeljük (helyesírás, nyelvhelyesség: 4 pont; stílus: 2 pont; szerkezet: 2 pont).